

Predicting internet addiction based on social skills & mental security among university students

Fatemeh Raiisi¹, Ameneh Hajikaram², Fatemeh Bakhshi³, Maryam Tehrani Zadeh⁴, Fatemeh Amani⁵

1-PhD in Cognitive Science, Department of Psychology, Institute of Cognitive Science, Tehran, Iran (Corresponding Author). E-mail: elhamaraiisi@gmail.com

2- PhD in Counseling and Guidance, Department of Psychology, Abhar branch, Islamic Azad University, Abhar, Iran.

3- Master of General Psychology, Department of Psychology, Olom va Tahghghat Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

4- Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Payam-Noor University, Tehran, Iran.

5- Master of General Psychology, Department of Psychology, Al- zahra University, Tehran, Iran.

Received: 21/01/2020

Accepted: 29/03/2020

Abstract

Introduction: Internet addiction among university students is affected by various psychological factors that include social skills and mental security.

Aim: The aim of this study was to determine the relationship between students' social skills and psychological security with internet addiction and also to predict internet addiction based on social skills and psychological security of Payam-Noor University students.

Method: The method of this study was descriptive- correlational. The population was all Payam-Noor university students in Tehran who were students in 2019. The sample of this study included 250 university students who were selected through random cluster sampling. In addition to demographic questionnaire, Young internet addiction questionnaire (1996), Matson social skills questionnaire (1983) & Maslow mental security (2004) were used. Descriptive statistics indices (mean and standard deviation) and multivariate regression analysis were used for data analysis by SPSS-22 software.

Results: The results indicated that there was a significant relationship between internet addiction with social skills & mental security among university students ($P < 0.05$). Moreover, 8.7% of the variance in internet addiction was explained by social skills & 2.3% of the variance in internet addiction was explained by mental security.

Conclusion: To conclude, it seems that the level of social skills and high psychological security has a positive and significant relationship with the reduction of internet addiction and it can predict reduction of internet addiction.

Keywords: Internet addiction, Social skills, Mental security, University students

How to cite this article : Raiisi F, Hajikaram A, Bakhshi F, Tehrani Zadeh M, Amani F. Predicting internet addiction based on social skills & mental security among university students. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2020; 7 (2): 128-139 .URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-931-fa.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان

فاطمه رئیسی^۱، آمنه حاجی کرم^۲، فاطمه بخشی^۳، مریم طهرانی‌زاده^۴، فاطمه امانی^۵

۱. دکترای علوم شناختی، گروه روان‌شناسی، موسسه آموزش عالی شناختی، تهران، ایران (مؤلف مسئول). ایمیل: elhamaraiisi@gmail.com

۲. دکترای مشاوره، گروه روان‌شناسی، واحد ابهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ابهر، ایران.

۳. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۴. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد کرج، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۵. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۱/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۰۱

چکیده

مقدمه: اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان تحت الشعاع عوامل روان‌شناختی گوناگونی است که می‌توان از این میان به مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی اشاره کرد.

هدف: پژوهش حاضر، با هدف تعیین رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان با اعتیاد به اینترنت و همچنین، پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان دانشگاه پیام نور انجام شد.

روش: روش این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور شهر تهران در سال ۱۳۹۸ بود و نمونه شامل ۲۵۰ دانشجو بود که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات علاوه بر پرسش‌نامه جمعیت شناختی از سه پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶) مهارت‌های اجتماعی ماتسون (۱۹۸۳) و امنیت روانی مازلو (۲۰۰۴) استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و تحلیل رگرسیون چند متغیره از طریق نرم‌افزار SPSS ۲۲ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد رابطه معناداری بین اعتیاد به اینترنت با مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان وجود دارد ($P < 0.05$). همچنین، ۸/۷ درصد از واریانس متغیر اعتیاد به اینترنت دانشجویان توسط مهارت‌های اجتماعی و ۲/۳ درصد توسط امنیت روانی تبیین می‌شود.

نتیجه‌گیری: بنابراین، می‌توان گفت میزان مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی بالا با کاهش اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معناداری دارد و کاهش میزان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، مهارت‌های اجتماعی، امنیت روانی، دانشجویان

مقدمه

در دنیای امروز اعتیاد به اینترنت^۱ از جمله مشکلات رایج و فراوان در بین نوجوانان و جوانان است و سالیانه خسارات جبران‌ناپذیری بر سلامتی آن‌ها وارد می‌کند. از طرفی، عوامل روان‌شناختی مختلفی بر روی میزان گرایش به اینترنت و اعتیاد به آن تأثیر می‌گذارد. عواملی مانند متغیرهای شخصیتی، انگیزشی، هیجانی، شناختی از جمله مهم‌ترین آن‌هاست (اکبری و فرگت، ۲۰۱۹). استفاده بیمارگونه و افراطی از اینترنت و آسیب‌های اینترنتی تا به حدی است که اکثر کشورها را بر آن واداشته تا با ایجاد و تأسیس کلینیک‌های ترک اعتیاد به فن‌آوری‌ها به‌خصوص اینترنت، گامی مؤثر در بهبود وضعیت افراد دچار مشکل در این زمینه‌ها و عوارض ناشی از آن‌ها بردارند (بهرامی احسان، شاهواروقی و شاهواروقی، ۲۰۱۹). به هر صورت اعتیاد به اینترنت یا استفاده آسیب‌زا یا بیمارگونه از اینترنت یا کاربری از آن است که بر روی کارکرد فرد در زمینه‌های مختلف زندگی اثر مخرب طولانی مدتی می‌گذارد و روند زندگی عادی را مختل می‌کند و پیامدهای ناگواری برای فرد و اطرافیان دارد (اندرسون، استیل و استاورپولوس^۲، ۲۰۱۷).

اکثراً افرادی که مشکل در مهارت اجتماعی دارند برای رفع این مسئله به استفاده مشکل‌زا از فضای مجازی پناه می‌برند. مهارت‌های اجتماعی مهارت‌هایی هستند که به افراد اجازه می‌دهند تا تعاملات مثبتی با دیگران شروع کرده و ادامه دهند. مهارت‌هایی مانند برقراری ارتباط، حل مسئله، تصمیم‌گیری، خودمدیریتی، روابط با دوستان و همسالان (هارجی، ساندروز و دیکسون^۳، ۲۰۱۳). زندگی

در جوامع امروزی بسیار پیچیده شده است و انسان‌ها برای ایفای نقش مؤثر و مفید علاوه بر مهارت‌های اجتماعی به دانش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌های متفاوتی محتاج هستند که عدم استفاده از آن‌ها، باعث عدم سازگاری و کیفیت نامطلوب زندگی می‌شود (بهره‌مند، ۲۰۱۸). مهارت‌های اجتماعی به رفتارهای آموخته شده و مقبول جامعه اطلاق می‌شوند؛ رفتارهایی که شخص می‌تواند به نحوی با آن ارتباط متقابل برقرار سازد و منجر به بروز پاسخ‌های منفی نشود. مؤلفه‌های رفتاری مهارت‌های اجتماعی، توانایی تعامل سالم با دیگران، انعطاف‌پذیری و تطبیق خود با وضعیت محیطی و موقعیتی است (مرآتی و اسلام پناه، ۲۰۱۲).

امنیت روانی^۴ یکی از عوامل مهمی است که به‌واسطه آن می‌توان میزان گرایش به اینترنت و اعتیاد به آن را تا حدودی پیش‌بینی کند. در واقع، حالتی است که در آن فرد اطمینان دارد از این‌که نیازها و خواسته‌های شخصی‌اش تحقق می‌یابند؛ به عبارت دیگر، امنیت روانی یعنی آسایش خاطر ناشی از اطمینان شخص به ارضای نیازمندی‌ها و خواهش‌های خود و اطمینان از این‌که هیچ‌کس او را تهدید نمی‌کند (دهقانی و ابراهیمی، ۲۰۲۰). احساس امنیت برای حفظ سلامت جسمی و روانی انسان لازم و ضروری است. احساس عدم امنیت دائم شخص را در حالت بسیج قوا و به‌هم‌ریختگی سوخت‌وساز بدن قرار می‌دهد و اگر ادامه یابد، موجود را به‌سوی بیماری‌های جسمانی و روانی سوق خواهد داد. تأثیری که احساس ناایمنی بر انسان دارد، ایجاد حالت تنش و برانگیختگی و عدم تعادل است. نگرانی، ترس، وحشت و اضطراب، تنش و عصبانیت، جملگی از

^۱- Internet addiction

^۲- Anderson, Steen & Stavropoulos

^۳- Hargie, Saunders & Dickson

^۴- Mental security

پیامدهای ناایمنی هستند. فردی که نیازهای ایمنی او ارضا شده باشد، همواره احساس دوستی و عشق، تعلق، آسودگی و راحتی، پذیرش خود و دیگران، عزت نفس، قدرت، دلگرمی، ثبات هیجانی، خوشنودی، علاقه اجتماعی، مهربانی، همدلی، فقدان تمایلات روان رنجوری و روان‌پریشی دارد (شولتز و شولتز^۱، ۲۰۱۶).

بر پایه پژوهش‌های انجام شده، امنیت روانی و مهارت‌های اجتماعی به‌عنوان منبع مهمی از منابع مؤثر روان‌شناختی بر اعتیاد به اینترنت افراد به حساب می‌آیند. بر این اساس، پژوهش‌های مختلفی بر روی نمونه‌های گوناگون انجام شده است. یعقوبی و زاهدی (۲۰۱۶) دریافتند که بین امنیت روانی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه معنادار منفی وجود دارد و بر اساس اعتیاد به اینترنت، امنیت روانی دانشجویان را می‌توان پیش‌بینی کرد. رستگار و صاحب‌دل (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای با هدف بررسی علل اعتیاد نوجوانان و جوانان دریافتند که یکسری ویژگی‌های درون فردی مانند اعتماد به نفس پایین، مهارت‌های ضعیف مقابله‌ای و مهارت‌های اجتماعی ضعیف از علل گرایش به اعتیاد نوجوانان و جوانان می‌باشند. یافته‌های مطالعه تاجیک اسماعیلی و اردکانیان (۲۰۱۵) نشان داد که دانش‌آموزان وابسته و غیر وابسته به اینترنت از لحاظ مهارت‌های اجتماعی تفاوت معناداری با هم دارند، یعنی مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان غیر وابسته بیشتر است. وهابی، وهابی، رجبی، تیغوری و احمدیان (۲۰۱۵) در تحقیقی یافتند که بین اعتیاد به اینترنت و مهارت اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج مطالعه احمدی، خدیوی، حیدری، احمدی، برهانی و خدامرادی (۲۰۱۳) نشان داد که بین

مهارت‌های اجتماعی و سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت رابطه معنی‌دار و منفی وجود دارد. فیاضی، رفاه و رفاهی (۲۰۱۳) در پژوهشی به این یافته دست یافتند که بین اعتیاد به اینترنت با مهارت اجتماعی پایین رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد؛ اما با مهارت اجتماعی بالا رابطه معکوس و معنادار است. چو و کیم^۲ (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای علل گرایش به اعتیاد را در بین دانشجویان بررسی کردند و نتایج آن‌ها نشان داد که عوامل روان‌شناختی مانند تنهایی و مهارت‌های اجتماعی با گرایش به اعتیاد ارتباط دارند. شن و لونگ^۳ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای علل روان‌شناختی گرایش به رفتارهای اعتیاد گونه بازی‌های مجازی را تنهایی، تمایل شدید به برانگیختگی، تمایل زیاد به اعتیاد و داشتن اوقات فراغت زیاد یافتند.

با توجه به این که امروزه، فناوری‌های نوین ارتباطی-اطلاعاتی به‌ویژه اینترنت رشد و گسترش شگرفی در ابعاد گوناگون زندگی انسان‌ها داشته‌اند، به گونه‌ای که زندگی انسان‌ها بیش از هر زمان دیگری به این دنیای مجازی وابسته گردیده و حتی بر اساس آن تحول چشمگیری داشته است؛ بنابراین، اینترنت و سبک استفاده از آن به جزء لاینفک زندگی انسان تبدیل شده است. از طرفی، اعتیاد به اینترنت مقوله پیچیده‌ای است که با عوامل گوناگون روان‌شناختی و جامعه‌شناختی در ارتباط است. لذا مطالعه در این حوزه، همیشه تازه و گویای نیاز بشر امروز است و می‌تواند راهگشای مطالعات بعدی و تخصصی و ایجاد راهکارهای کاربردی‌تر باشد؛ بنابراین، اهمیت اعتیاد به اینترنت بر این مبنا به عواملی مانند حس تنهایی، داشتن احساس امنیت روانی و مهارت‌های

^۲- Cho & Kim

^۳- Chen & Leung

^۱- Schultz & Schultz

ذکر نام و رعایت اصول رازداری پرسشنامه‌ها توزیع شد. از هر دانشجو خواسته شد تا پرسشنامه‌های مربوطه را کاملاً تکمیل کرده و تحویل دهد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه، نمرات خام با استفاده از کلید نمره‌گذاری، محاسبه گردید. در این پژوهش، برای تحلیل داده‌ها از آماره‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار و ضریب همبستگی پیرسون و در آمار استنباطی از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

ابزار

پرسشنامه جمعیت شناختی: که شامل اطلاعاتی در مورد سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی و وضعیت شغلی بود.

مقیاس مهارت‌های اجتماعی^۱: این مقیاس توسط ماتسون و ویلکینز^۲ در سال ۲۰۰۹ برای سنجش مهارت‌های اجتماعی افراد ۱۸ سال به بالا تدوین گردیده است. فرم اولیه این مقیاس دارای ۶۲ گویه بود که توسط یوسفی و خیر (۲۰۰۲) تحلیل عاملی شده به ۵۶ عبارت کاهش یافت. پاسخ‌ها به صورت ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت با دامنه‌ای از نمره ۱ (هرگز/ هیچ‌وقت) تا ۵ (همیشه) مشخص می‌شوند. ابعاد مقیاس، عبارت‌اند از مهارت‌های اجتماعی مناسب^۳، رفتارهای غیراجتماعی^۴، پرخاشگری^۵، رفتارهای تکانشی^۶، برتری‌طلبی^۷، اطمینان زیاد به خود داشتن^۸، رابطه با همسالان^۹. در این مقیاس، نمره ۵۶ و کمتر نشان‌دهنده مهارت اجتماعی کم و نمره ۲۸۰

اجتماعی بازمی‌گردد؛ بنابراین، پژوهشگران این مطالعه به دنبال پاسخ‌دهی به این سؤال هستند که آیا بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان می‌توان میزان اعتیاد به اینترنت آن‌ها را پیش‌بینی کرد؟

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است که به‌طور مقطعی در سال ۱۳۹۸ انجام شد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران بود. تعداد نمونه ۲۵۰ دانشجو (بر اساس فرمول ۵۰ +۵K) بود که به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. بدین منظور پژوهشگران از بین مراکز دانشگاهی پیام نور استان تهران سه مرکز تهران غرب، تهران جنوب و تهران شرق را به‌صورت تصادفی انتخاب کردند و به این مراکز مراجعه کرده و بعد از هماهنگی‌های لازم با واحد آموزش، از هر واحد ۱۰ کلاس را (از مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا) به‌صورت تصادفی انتخاب کردند. سپس از دانشجویان هر کلاس درخواست شد تا پرسشنامه‌های این مطالعه را تکمیل کنند. ۲۰ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن و عدم همکاری دانشجویان کنار گذاشته شد. معیارهای ورود به پژوهش، عبارت بودند از توانایی به اختیار گذاشتن اطلاعات و تجربیات خود، قرار داشتن بین سنین ۱۸ تا ۵۵ سال و دانشجو بودن. همچنین ملاک خروج، عبارت بود از فارغ‌التحصیل یا کارمند بودن دانشگاه. سنین بالای ۵۵ سال. بر این اساس، پس از هماهنگی با مسئولین مراکز دانشگاهی مذکور، بعد از ایجاد ارتباط اولیه و همچنین ایجاد حس اعتماد نسبت به محرمانه بودن اطلاعات در بین دانشجویان و عدم نیاز به

¹- Social skills scale

²- Matson & Wilkins

³- Appropriate social skills

⁴- Non-social behaviors

⁵- Aggression

⁶- Impulsive behaviors

⁷- Superiority

⁸- Be very confident

⁹- Relationship with peers

نشان‌دهنده بیشترین مهارت اجتماعی است. در پژوهش یوسفی و خیر (۲۰۰۲) روایی سازه این پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت و پنج عامل به دست آمد و همچنین پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌ها به ترتیب مهارت‌های اجتماعی مناسب ۰/۸۱، رفتارهای غیراجتماعی ۰/۸۰، پرخاشگری ۰/۷۳ و رفتارهای تکانشی ۰/۷۵، برتری‌طلبی، اطمینان زیاد به خود داشتن ۰/۸۳، رابطه با همسالان ۰/۸۷ و برای کل مقیاس ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه امنیت روانی مازلو^۱ (فرم کوتاه دانشجویی): این پرسشنامه در سال ۲۰۰۴ توسط مازلو به منظور سنجش امنیت روانی برای نوجوانان ۱۵ تا ۱۹ ساله بر اساس مطالعات وسیع نظری و بالینی در زمینه احساس ایمنی تهیه شده است. از ۱۸ گویه و ۴ خرده مقیاس اطمینان به خود^۲ خود^۳ (۷ سؤال)، احساس ناخشنودی^۳ (۳ سؤال)، ناسازگاری محیطی^۴ (۵ سؤال) و دید مردم نسبت به فرد^۵ فرد^۵ (۳ سؤال) تشکیل شده است که به منظور ارزیابی امنیت روانی دانشجویان در دانشگاه‌ها به کار می‌رود. دارای ۷۱ سؤال دو گزینه‌ای با گزینه‌های بلی و خیر است و برای شناخت و سنجش آن دسته از خصوصیات فردی که احساس ایمنی و نایمنی را به وجود می‌آورد و شناسایی افرادی که نایمنی روانی و هیجانی دارند قابل استفاده است. از آن می‌توان به منظور تشخیص افرادی که احیاناً به روان‌درمانی و مشاوره احتیاج دارند، خصوصاً در مواردی که امکان مطالعه فردی وجود ندارد، استفاده کرد. معمولاً در ۷ تا ۱۲ جلسه به صورت فردی و گروهی

قابل اجرا است. نیاز به زمان کم، اجرای سریع با قدرت تشخیص بالا بین افراد روان رنجور و عادی از مزیت‌های این آزمون است. نمره برش این پرسشنامه به گونه‌ای است که نمره کمتر از ۱۳ امنیت پائین، نمره بین ۲۷-۴۰ متوسط و نمره بین ۵۴ تا ۶۲ نمره بسیار بالایی است. در پژوهش شمس و خلیجیان (۲۰۱۳) روایی پرسشنامه‌ها با استناد به نظرات متخصصان بررسی و تأیید شد و پایایی آن‌ها پس از اجرای آزمایشی بر روی ۳۰ نفر با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که مقدار آن ۰/۸۰ به دست آمد.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ^۶: این پرسشنامه شامل ۲۰ گویه است که توسط یانگ در سال ۱۹۹۶ تهیه و اعتبار یابی شده است. طیف پاسخ‌دهی آن به صورت لیکرت بوده و دارای پنج درجه است. نمره به دست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. بدیهی است که هرچه این نمره بالاتر باشد، یانگر اعتیاد بالاتر فرد به اینترنت خواهد بود. نمره برش این پرسشنامه ۵۰ است. همچنین، این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات یانگ با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و قاسم‌زاده (۲۰۱۱) روایی و پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده است.

یافته‌ها

براساس یافته‌های به دست آمده در خصوص توزیع نمره‌های جمعیت شناختی از ۲۵۰ دانشجوی شرکت کننده در این مطالعه تعداد ۹۳ دانشجو پسر و ۱۵۷ نفر

^۱- Maslow mental security questionnaire

^۲- Self-confidence

^۳- Dissatisfaction

^۴- Environmental maladjustment

^۵- People's view of the individual

^۶- Young internet addiction questionnaire

همچنین برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج جدول شماره ۱ که شامل شاخص‌های توصیفی از جمله میانگین، انحراف معیار، شاخص‌های کجی و کشیدگی است.

دختر و در گروه سنی ۱۸ تا ۵۵ سال قرار داشتند و میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۷/۴۶ بود. همچنین، ۱۲۷ دانشجوی در مقطع کارشناسی، ۸۴ دانشجوی کارشناسی ارشد و ۳۹ دانشجوی دوره دکترای تخصصی بودند. برای بررسی میزان رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی با اعتیاد به اینترنت از ضریب همبستگی پیرسون و

جدول ۱ خلاصه شاخص‌های آماری گروه نمونه در متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	زیر مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
مهارت اجتماعی	مهارت‌های مناسب	۶۵/۰۹	۱۴/۰۸	۰/۵۳	-۰/۵۵
	رفتارهای غیراجتماعی	۳۲/۱۵	۱۴/۷۸	-۰/۲	۰/۲۱
	پرخاشگری	۳۸/۰۶	۱۳/۰۰	۰/۰۲	۰/۴۵
	رفتارهای تکانشی	۱۸/۴۲	۴/۲۳	-۰/۰۸	۰/۲۸
	برتری‌طلبی	۲۶/۴۱	۴/۲۱	-۰/۳۲	۰/۳۳
	رابطه با همسالان	۲۱/۰۸	۳/۲۵	-۰/۶۳	۰/۶۱
امنیت روانی	اطمینان زیاد به خود	۲۴/۰۲	۱/۴۸	-۰/۴۹	۰/۳۳
	احساس ناخشنودی	۱/۹۳	۱/۰۴	۰/۱۴	-۰/۴۵
	اطمینان به خود	۲/۲۴	۱/۱۲	-۰/۳۵	-۰/۷۲
	ناسازگاری	۴/۱۵	۱/۱۳	۰/۶۹	-۰/۲۹
اعتیاد به اینترنت	دید مردم نسبت به خود	۱/۴۸	۰/۸۹	۰/۲۱	-۰/۸۵
	-	۸۲/۲۳	۲۱/۰۹	۰/۴۹	-۰/۶۱

اجتماعی، امنیت روانی با اعتیاد به اینترنت از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود توزیع نمره‌های گروه نمونه مورد مطالعه به توزیع نرمال میل دارد. در جدول ۲ برای بررسی میزان رابطه بین مهارت

جدول ۲ خلاصه نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرها

متغیرها	مؤلفه‌ها	اعتیاد به اینترنت
مهارت اجتماعی	رفتارهای مناسب	-۰/۳۷
	رفتار غیراجتماعی	۰/۲۳
	پرخاشگری	۰/۱۹
	رفتارهای تکانشی	۰/۲۱
	برتری‌طلبی	-۰/۸۲
	اطمینان به خود	۰/۴۷

۰/۲۱	رابطه با همسالان	
۰/۸۳	اطمینان به خود	
۰/۱۹	احساس خشنودی	
۰/۲۵	ناسازگاری	
۰/۶۸	همدلی دید مردم نسبت به خود	امنیت روانی
معناداری در سطح ۰/۰۵		

اجتماعی و امنیت روانی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه معنادار (۰/۰۵) مشاهده شد. همچنین در جدول ۳ برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

ضرایب به دست آمده در جدول شماره ۲ بیانگر همبستگی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک است. جهت همبستگی‌ها حاکی از رابطه معنادار بین مؤلفه‌های مهارت اجتماعی، امنیت روانی با اعتیاد به اینترنت است؛ بنابراین، شواهد برای پذیرش این فرضیه کافی است. طبق نتایج به دست آمده بین همه خرده مقیاس‌های مهارت‌های

جدول ۳ خلاصه تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت اجتماعی و امنیت روانی

پیش‌بینی‌کننده‌ها	ضرایب استاندارد نشده	متغیر وابسته: اعتیاد به اینترنت ضرایب استاندارد شده	T	سطح معناداری
عدد ثابت مهارت اجتماعی	۶/۵۱	-	۹/۵۱	۰/۰۰۰
رفتارهای مناسب	۰/۰۶	-۰/۳۲	-۵/۰۳	۰/۰۰۰
رفتار غیر اجتماعی	۰/۱۵	۰/۰۰۱	۰/۰۲	۰/۹۸۶
پرخاشگری	۰/۱۱	۰/۰۰۰	-۰/۰۰	۰/۹۹۸
رفتارهای تکانشی	۰/۲۲	۰/۰۳۵	۰/۳۹	۰/۷۲۰
برتری طلبی	۰/۱۹	-۰/۰۵	-۰/۷۶	۰/۴۴۸
رابطه با همسالان	۰/۲۱	۰/۰۴۵	-۱/۰۹	۰/۵۲۸
عدد ثابت امنیت روانی	۳/۵۸	-	۱۱/۹۱	۰/۰۰۰
اطمینان به خود	۰/۶۳	۰/۱۱	-۱/۷۳	۰/۰۵۱
احساس ناخوشنودی	۰/۸۹	۰/۱۳	۰/۵۴	۰/۶۲
ناسازگاری	۰/۹۹	۰/۱۴	۰/۰۳۴	۰/۸۸
دید مردم نسبت به خود	۱/۱۸	۰/۰۹	-۱/۵۳	۰/۳۳

R^2 ۰/۰۸۷ F ۶/۷۲۶ تعدیل شده R ۰/۳۱۸ مهارت اجتماعی

R^2 ۰/۰۲۳, F: ۱/۸۱ تعدیل شده: R ۰/۱۶ امنیت روانی

** معنادار در سطح ۰/۰۱؛ * معنادار در سطح ۰/۰۵

این مطالعه با هدف بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان با اعتیاد به اینترنت و همچنین، پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان در دانشگاه پیام نور انجام شد. بر این اساس نتایج نشان داد که رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود دارد. آزمون این فرضیه از طریق تحلیل همبستگی انجام شد و نشان داد که این روابط معنادار است؛ به عبارت دیگر، با افزایش مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی، میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد؛ بنابراین، شواهد برای پذیرش این مفروضه کافی است. نتایج این پژوهش با مطالعه یعقوبی و زاهدی (۲۰۱۶) مبنی بر این که بین امنیت روانی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه معنادار و منفی وجود دارد، با مطالعه وهابی و همکارانش (۲۰۱۵) مبنی بر این که بین اعتیاد به اینترنت و مهارت اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد، با بررسی احمدی و همکارانش (۲۰۱۳) مبنی بر این که بین مهارت‌های اجتماعی و سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی وجود دارد و با مطالعه شن و لونگ (۲۰۱۷) مبنی بر این که علل روان‌شناختی گرایش به رفتارهای اعتیادگونه بازی‌های مجازی تنهایی، تمایل شدید به برانگیختگی، تمایل زیاد به رفتارهای عادت‌گونه و داشتن اوقات فراغت است، تقریباً همخوان است.

در تبیین این فرضیه باید گفت که دانشجویان از ارکان اصلی نیروهای انسانی کشور محسوب می‌شوند و نقش بسزایی در تحول، پیشرفت و تعالی هر کشوری دارند. با توجه به اهمیت نقش دانشجویان در پیشرفت و تعالی هر جامعه‌ای، این مسئله طبیعی است که بررسی عوامل مؤثر

همان‌طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود، مقدار R^2 به دست آمده (۰/۰۸۷) برای مهارت اجتماعی، بدین معنی است که ۸/۷ درصد از واریانس متغیر سطح اعتیاد به اینترنت توسط متغیر مهارت‌های اجتماعی تبیین می‌شود؛ به عبارت دیگر، ۸/۷ درصد از پراکندگی مشاهده شده در متغیر اعتیاد به اینترنت توسط این متغیر توجیه می‌شود. مقدار R مشاهده شده (۰/۳۱۸) نیز نشان‌دهنده آن است که مدل رگرسیون خطی حاضر می‌تواند برای پیش‌بینی استفاده شود. علاوه بر این، نسبت F محاسبه شده (۶/۷۲۶) در سطح اطمینان حداقل ۹۵ درصد معنادار است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیر مورد مطالعه و زیرمقیاس‌های آن متغیر اعتیاد به اینترنت همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین، مقدار R^2 به دست آمده برای امنیت روانی (۰/۰۲۳) بدین معنی است که ۲/۳ درصد از واریانس متغیر سطح اعتیاد به اینترنت توسط متغیر امنیت روانی تبیین می‌شود؛ به عبارت دیگر، ۲/۳ درصد از پراکندگی مشاهده شده در متغیر اعتیاد به اینترنت توسط این متغیر توجیه می‌شود. مقدار R مشاهده شده (۰/۱۶) نیز نشان‌دهنده آن است که مدل رگرسیون خطی حاضر می‌تواند برای پیش‌بینی استفاده شود. علاوه بر این، نسبت F محاسبه شده (۱/۸۱) در سطح اطمینان حداقل ۹۵ درصد معنادار است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیرهای مورد مطالعه و متغیر اعتیاد به اینترنت همبستگی معناداری وجود دارد و می‌توان بر اساس این متغیرها و مؤلفه‌هایشان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد. در نتیجه، شواهد برای پذیرش این فرضیه‌ها کافی است.

بحث

در رشد ارضای نیازهای روانی و تأمین سلامت جسمانی و روان‌شناختی این قشر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشد (میرزائیان و باعزت، ۲۰۰۶). از آنجایی که استفاده از اینترنت ممکن است در دانشجویان باعث اعتیاد به این پدیده شود و دانشجویان قشری هستند که این آسیب آن‌ها را به دلایل مختلف تهدید می‌کند، می‌توان گفت که اغلب دانشجویان معتاد به اینترنت مهارت‌های اجتماعی کمتری از خود نشان می‌دهند؛ زیرا این دانشجویان نسبت به دیگران، ساعت‌های زیادی غرق در فضای مجازی و فضاهای مختلف اینترنت هستند که این امر موجب کاهش مسئولیت‌پذیری می‌گردد و درگیری در این فضا خود دلیلی است بر کمبود مهارت‌های اجتماعی در دنیای واقعی که این‌گونه جبران می‌شود (کو، یین، یین، شن و شن^۱، ۲۰۱۲). همچنین می‌توان به این نکته اشاره نمود؛ فردی که از مهارت‌های اجتماعی کمتری برخوردار است، باعث دور شدن دیگران از خویش می‌شود و برای برقراری ارتباط به دنیای مجازی پناه می‌برد (گومز، ریا، برانا، گولپه و وارا^۲، ۲۰۱۷). از طرفی، فردی که احساس امنیت در روابط مستقیم ندارد، تلاش می‌کند تا این روابط امن را در فضای مجازی یا اینترنت بیابد؛ زیرا فضای مجازی کمتر تهدید کننده است و قدرت ابراز وجود به صورت جعلی در آن بیشتر است (برومند نسب و ییاتیانی، ۲۰۱۴).

یافته دیگر این مطالعه حاکی از این موضوع است که بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت روانی دانشجویان می‌توان میزان اعتیاد به اینترنت آن‌ها را پیش‌بینی کرد. آزمون این فرضیه از طریق تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که بر اساس مهارت‌های اجتماعی و امنیت

روانی، میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان قابل پیش‌بینی است؛ بنابراین؛ شواهد برای پذیرش این فرضیه کافی است. نتایج این پژوهش با مطالعه یعقوبی و زاهدی (۲۰۱۶) مبنی بر این که با استفاده از اعتیاد به اینترنت می‌توان امنیت روانی دانشجویان را پیش‌بینی کرد. با مطالعه فیاضی و همکارانش (۲۰۱۳) مبنی بر این که بین اعتیاد به اینترنت با مهارت اجتماعی پایین رابطه مستقیم و معنادار و با مهارت اجتماعی بالا رابطه معکوس و معناداری دارد. با مطالعه چو و کیم (۲۰۱۴) مبنی بر این که تنهایی و مهارت‌های اجتماعی می‌توانند پیش‌بینی کننده گرایش به اعتیاد باشند، تقریباً همخوان است.

در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که وابستگی رفتاری، ذهنی و روانی به اینترنت در افراد معتاد به اینترنت باعث می‌شود تا ارتباطات رودررو، واقعی و خارج از فضای مجازی در آن‌ها کاهش یابد (کوز و لویز-فرماندز^۳، ۲۰۱۶). در این میان، ارتباط فرد با اطرافیان به تدریج کم می‌شود و فرد وابسته، بیشترین زمان خود را در اینترنت سپری می‌کند. دیگر نمی‌توان از این فرد انتظار برقراری ارتباط اثربخش و همراه با مهارت‌های اجتماعی بالا داشت. این وابستگی و اعتیاد موجب می‌شود در این حالت، فرد به دنبال دست‌آویزی گردد که از نظر روان‌شناختی به وی امنیت روانی بدهد (شک و یو^۴، ۲۰۱۶). از این رو، فرد معتاد به فضای مجازی هر روز به اینترنت وابسته‌تر از روز قبل گردیده و در ورطه یا دور معیوبی می‌افتند که همراه با کاهش بیشتر مهارت‌های اجتماعی و از دست دادن تدریجی احساس امنیت روانی است؛ بنابراین، فرد در عالم واقع، برای کسب آنچه از

³- Kuss & Lopez-Fernandez

⁴- Shek & Yu

¹- Ko, Yen, Yen, Chen, & Chen

²- Gómez, Rial, Braña, Golpe, & Varela

- with Internet addiction in the adolescents. *Frooyesh*, 8 (9):157-164. (Persian)
- Anderson EL, Steen E, & Stavropoulos V. (2017). Internet use and problematic internet use: A systematic review of longitudinal research trends in adolescence and emergent adulthood. *International journal of adolescence and youth*, 22 (4): 430-454.
- Bahrami Ehsan H, Shahvaroghi A, & Shahvaroghi MA. (2019). Relationship between internet addiction and personality traits: a meta-analysis review. *Frooyesh*, 8 (4):213-224. (Persian)
- Bahremand A. (2018). Investigating the relationship between social life skills and components of students' political education, case study. Master thesis, Shahid Bahonar university, Kerman. (Persian)
- Borumand Nasab M, & Bayatiani A. (2014). Relationship between social network size and loneliness, and general health in students of Islamic Azad University, Dezful. *New research psychological issue*. 3 (4): 12- 21. (Persian)
- Chen C, & Leung L. (2016). Are you addicted to Candy Crush Saga? An exploratory study linking psychological factors to mobile social game addiction. *Telematics and informatics journal*, 33 (4): 1155-1166.
- Cho GY, & Kim YH. (2014). Factors influencing SNS addiction among University students. *Journal of fisheries and marine sciences education*, 26 (5): 1138-1150.
- Dehghani H, & Ebrahimi H. (2020). Studying the feeling of social and psychological Security with a tendency toward superstition; case study: Isfahan university students. *Strategic research on social problems journal in Iran*, 8(27): 99-122. (Persian)
- Fayazi R, Refah Zh, & Refahi, N. (2013). Social Skills and Demographic Characteristics: Internet Addiction Predictor. *National congress of child and adolescent psychology*. Tehran, Iran. (Persian)
- Gómez P, Rial A, Braña T, Golpe S, & Varela J. (2017). Screening of problematic internet use among Spanish adolescents: prevalence and

دست داده به استفاده روزافزون و بیمارگونه از اینترنت یا فضای مجازی روی می آورد (بلاک^۱، ۲۰۰۸).

نتیجه گیری

به طور خلاصه، یافته های پژوهش حاضر نشان داد که میزان اعتیاد به اینترنت دانشجویان با مهارت های اجتماعی و امنیت روانی آن ها ارتباط دارد و می توان بر اساس مهارت های اجتماعی و امنیت روانی میزان اعتیاد به اینترنت آن ها را پیش بینی کرد. پژوهش حاضر دارای محدودیت هایی بوده و پژوهشگران را با مشکلاتی مواجه کرده است. از جمله: مقطعی بودن نوع مطالعه، عدم کنترل متغیرهای تعدیل گر و دانشجو بودن نمونه مورد مطالعه. در ضمن، یافته های این مطالعه نتایج مطالعات گذشته را توسعه داده است؛ بنابراین، به محققان برای پژوهش ها در آینده پیشنهاد می شود تا در این زمینه مطالعاتی بر روی گروه های مختلف کارمندان، زنان خانه دار و دانش آموزان انجام دهند.

سپاسگزاری

از دانشجویان پیام نور واحدهای تهران غرب، تهران جنوب و تهران شرق که در این مطالعه ما را یاری کردند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

References

- Ahmadi V, Khadivi M, Heidary M, Ahmadi S, Borhani L, & Khoda Moradi M. (2013). Social skills, general health & internet addiction in university students. *Contemporary Psychology*, 7(1), 90-94. (Persian)
- Akbari B, & Forget A. (2019). The relationship between self-awareness and personality traits

^۱ - Block

- related variables. *Cyber-psychology, behavior, and social networking journal*, 20 (4): 259-267.
- Hargie O, Saunders k, & Dickson D. (2013). Social skills in interpersonal communication. the University of Michigan; Croom Helm.
- Ko CH, Yen JY, Yen CF, Chen CS, & Chen CC. (2012). The association between internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. *European psychiatry journal*, 27 (1):1-8.
- Kuss D, & Lopez-Fernandez O. (2016). Internet-use related addiction: the state of the art of clinical research. *European psychiatry journal*, 33: 303-312.
- Matson JL, & Wilkins J. (2009). Psychometric testing methods for children's social skills. *Research in Developmental Disabilities*, 30: 249-274.
- Merati AR, & Islam Panah M. (2012). Investigating the relationship between Internet addiction and students' social skills. *Quarterly social psychology research*, 2(8): 145-156. (Persian)
- Mirzaeean B, & Baezzat F. (2006). Internet addiction among students and its impact on mental health. *Journal of information and communication technologies in education*, 3(4): 185-206. (Persian)
- Rastegar MA, & Sahebdeh H. (2016). Investigating the causes of drug addiction among adolescents and young people and ways to prevent it. Third national conference on strategies for the development and promotion of educational sciences, psychology, counseling and education in Iran. (Persian)
- Schultz D, & Schultz SE. (2016). Theories of personality. 11th edition. United States, Cengage learning.
- Shek TL, & Yu Lu. (2016). Adolescent internet addiction in Hong Kong: prevalence, change, and correlates. *Journal of pediatric and adolescent gynecology*, 29 (1): S22-S30.
- Tajik Esmaili S, & Ardekanian R. (2015). Examining the impact of internet addiction on students' social skills in smart and regular schools. *QJFR*, 12 (2):7-26. (Persian)
- Vahabi A, Vahabi B, Rajabi N, Tafuri S, & Ahmadian M. (2015). An evaluation of internet addiction & its related factors among the students of Kurdistan university of medical science in 2015. *Quarterly journal of medical education development*. 8 (19): 99-111. (Persian)
- Yaghoubi A, & Zahedi F. (2016). An analysis of the mediating role of homesickness in the relationship between internet addiction and psychological security of the students of the Islamic azad university of Hamedan. *Hamedan law enforcement knowledge journal*. 3(4): 113-147. (Persian)
- Young KS. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyber psychology and behavior*, 1(3): 237-244.